

اوقات گمراهی و گمراهی

هفته‌لق سیاسی ، ادبی ، علمی غزته‌در

جلد : ۳

سنه : ۲ ۲۰ ربیع‌الآخر ۱۳۳۶ جمعه ایرتسی ۲ شباط ۱۹۱۸ نومرو ۲۲-۵۳

اجمال افکار

فاضل محترم علی امیری افندیك عرفان ملیز جقنده اوتهدنبری صرف ایتكده اولدقاری کنجینه همت بتون محافل فکری آمزجه معلوم اولدیغندن بو بابه سوز سویلکی زائد کورورز . مشارالیهک بر عشق حقیقی ایله نوادر ملیه و مفاخر فکریه مزدن بو کره ساحه تبعاته وضع ایتدیرمکه موفق اولدقاری بر اثر کزیندن ، « کتاب دده قورقود » دن بحث ایتك ، شو حرب عالم شمولده بیله علم و عرفان ایچون وطن عثمانیده شایان افتخار بر فعالیت موجود اولدیغنی یار و اغیار نظرنده اثبات دیمک اوله - جغندن ، بر قاچ سطرله اثر جقنده بعض مطالعات سردینی وظیفه دن عد ایدرز .

« قورقود دده » صدر اسلامک ترک رجال مشهوره سنندره . ترک ملیته عائد مشارالیه طرفندن غایت سلیس و تزیه بر لسان ایله یازلمش بعض حکایاتی حاوی اولان بر اثرک برلین کتبخانه ایمبراطو - ریسنده بولندیغنی وقتیه علی امیری افندی استاد من طرفندن معارف ناظر سابق شگری بک افندی یه خبر ویرلمسی اوزرینه در حال برلینه مراجعت اولمش و صورتی فطوغراف ایله استنساخ ایدیلدیرک بورایه جلب اولمش ، بو کره ده معارف نظارت جلیله سنجه کتاب شکلنده باصدیرلمشدر .

اثری تدقیق ایتك ، حقیقت حالده ملیته مربوط اولان هر فرد ، بونزیه کتابک سلاستیه افتخار ایده بیلیر . لسانک ساده لکنی انکار و ترکیه ده افکارک آچیقجه افاده سی عدم الامکان اولدیغنی ادعا ایدنلره قارشو بو نفیس اثرک بر قاچ صحیفه سی مسکت بر جوابدر . طبقات منورده من ایچون بر خزینه اولان بو اثرک گوشه نیاندن قورتارلمسی خصوصنده مکرم استاد من علی امیری افندیك واقع اولان همترینه نه قدر متشکر ایسهک ، بو بابه فدا کارلر اختیار بیوران معارف نظارتنه ده اودرجه منتدارزم .

حافظ شیرازی ، رحمت حقہ ۷۹۴ سنہ سندھ انتقال ابتدی . ذاتی کورمہ سہیلہ ابرہیم بک زماٹی ادراک ایتشدز . بوندن آ کلاشیلورکہ حافظ هنوز برحیات ایکن دیار رومدہ طانمش ، سولش ومقتدا ومقلد اتخاذا اولونمش ایدی .

اعتقادبجہ ایلک شاعر متکاملنز ولی الدین زاده احمد پاشادر . اوندن اول ، بغدادلی ویا دیاربکرلی بولندیفی مختلف فیہ اولان نسیمی وارسدہ ، احمد پاشانک اسلوب بیانندہ کی انسجام بوندہ کورولنز . کال بک برمکتوبندہ دیرکہ :

« ... فاتح زمانندہ ، تذکرہ لک روایتہ کورہ ، بخارادن علی شیرنوائینک برطاقم آتاری کلمش ؛ احمد پاشا آ کا تقلید ایتمش ؛ کویا او زماندن اعتباراً بزده شعر سویلکہ باشلامش . »
کال بک بو روایتی تذکرہ لردن نقل ایتدیکنی سویلدیکی ایچون صحت وسخافتی حقندہ کندیسنه موأخذہ توجه ایتمز . فقط بونی تعقیب ایدن مطالعات ذاتیہ سی محتاج تدقیق ومستلزم تردددر . دیورکہ :

« حالبوکہ کرک علیشیرک ، کرک پادشاهی اولان حسین باقرانک ،

اشرقت من عکس شمس الکأس انوارالهدی
یار عکسین میدہ کوردی جامدن چیقدی صدا

ویا

خظنک تاری دوشوبدر لعل میگون اوستنه
ابلاکیم جان رشتہ سی برقطرہ خون اوستنه

بیتلری قدر اولسون تغیر ایله قابل اصلاح اوله جق برشیء سویلیہ مامشدر .

[مابعدی وار]

سلیماہ نظیف

تورکک منشانہ وار

(داکتر)

اصلی (دایک) [یانک و کافک سکونیلہ] اولان (داک) ، (داق) ، (دایج) [یانک و جیمک سکونیلہ] و (دای) اسلری مشترک الاصل اوله رق عینی برتورک قومنی ارانہ ایدرلر .

(مترابورہ) نظرأ (داکتر) . — (داکتر) ایله (جتلر) (تراک) نسلنہ منسوب

عینی برقوم وملت اولوب عینی برلسان ایله متکلمدرلر [جلد ۲ صحیفہ ۲۹] .

(داك) نامی (جرمانیا) وطونہ نہرینك منبئی طرفندہ ساكن اولان و (جت) اسمی قارہ
دہ کیز چہتندہ بولونان اہالی بہ مخصوصدر [جلد ۲ صحیفہ ۲۸] .

(جتزر) ایلہ برابر (داكزر) دخی نہایت الامر رومالیلرہ قارشى مدافعہ دن عاجز قالمشردر .

(لاروس) ك قاموسہ نظراً (داكزر) . — (داك) نامی يك قدیم بر تعبير اولوب

كرك اوروپا وكرك آسیادہ (جت) اسمی ایلہ برلكندہ یاد اولنور . بوكلمہ اوزوپادہ (داقوی) ، (دااوی) ،
دای) وآسیادہ (دای) ، (داكى) صورتلرنده دخی استعمال اولمشدر . «

« (بہرہ بیستہس) نام (داکیا) حکمداری (دینیہ پر) نہرینہ قدر توسیع ممالک ایلہ دکن
صوکرہ (داكزر) قرالری علیہ عسیان ایلہ یوب مشارالہی تلف ایشلردر . بونك اوزرینہ اولکہ
بش حکومتہ آریلہرق بوصورتلہ ظهورایدن داخلی نفاق یوزندن (داكزر) رومالیلرہ قارشى ضعیف
دوشمشلردر . «

« (تہرودوت) (داكزر) ایلہ (جتزر) ی (تراكزر) ك استقیم وجسورلری عد ایدر . «

(دوزوری) ایلہ (باشولہ) نك قاموسى اعترافاً (داکیا) . — « بوقطعہ اراضی

شمالاً (قاریات) طاغلی ایلہ (دینیہ ستر) نہری ، غرباً (تاپس) نہری [طونہ بہ آقان (نیسزا)
صونى] ، شرقاً قارذدہ کیز وجنوباً (طونہ) نہری ایلہ محاط اولوب زمانمزممالکی اولمق اوزرہ مجارستانك
برقسی ، (ترانسیلوانیا) ؛ (مولداویا) ، (اولاجیہ) ، (بسارایا) و (بوقووینا) دن متشکلدر .
بوخطہ جسیمہ رومالیلردن اول غرباً اون بش قبیلہ بہ منقسم اولان (داكزر) و شرقاً عین لسانہ مالک
وعین حکومتہ تابع اولان (جتزر) طرفندن مسکون ایدی . روما ایمپراطورلردن (اوکوست)
(داكزر) ك تجاوزاتی منع ایدہ بیلش ، (دومینیسیہن) آناری تابع قیلغہ قالفشہرق مغلوب اولش
ونہایت (تراژان) قبل المیلاد ۱۰۵ سنہ سنده (داکیا) یی بزروما ولایتی حالہ افراغ ایلہ مشدر . «

لہجہ عثمانی دہ (داغستان) کلمہ سی . — لغت کتابلرمنزہ نقلاً عصر دن عصرہ انتقال ایدن

برچوق معلومات تاریخہ نك جائز اولدیغی اہمیتی شرح وایضاح ایلہ مکہ لزوم یوقدر وبوکئی معلومات بزہ
برچوق حقایق مجهولہ یی کشفہ مدار اولور . ایشتہ بوقیلدن اولمق اوزرہ لہجہ عثمانی دہ (داغستان)
کلہ سنده معلومات آتیہ محرردر :

« داغستان کلمہ سی ایچون اوچ اشتقاق روایت اولمشدر : اولاً (تاکستان) یعنی ایلغین اورمانی ؛
ثانیاً (داکستان) کہ (داك) یاخود (دایج) قومك مسکنی ؛ ثالثاً نطقاً (طاغستان) . بومعنا
بعیددر . « فی الحقیقہ (داغستان) تعبير قدیمی ہریردہ وەرلساندہ اوتہ دن بری دال حرفیہ یازلدیغہ
نظراً بواوچ شقندن ہر حالہ ایکنجیسی شایان قبول اولہ بیلیر .

بورادہ اصل مہم اولان مسئلہ ایسہ (داك) ایلہ (دایج) علملرینك عینی برقوم اسمی اولسیدرہ
كرك بالادہ وكرك زیردہ ذکر اولونان (دای) علمی ہر حالہ مجرد اولہرق یالکیز براصلدن عبارت
بولونوب بواصلدن (ك) و (ج) لاحقہ لری واسطہ سیلہ (دایك) و (دایج) علملرینك تشکیلی
لسان ترکی قواعدی ایجابنددر و (دایك) کلمہ سی بلاشك مرور زمان ایلہ لاجل الاختصار (داك)
اولمشدر . آلمان قومیلہ لسانك اسمی اولان (دویج) کلمہ سیلہ (دایج) تورك کلمہ سنك دخی عینی
برتعبیر اولدیغہ ہیچ شہہ یوقدر . اوروپا قطعہ سنده یاشامش اولان (داكزر) ك بالادہ کورلدیکی
اوزرہ (جرمانیا) طرفلرنده بولنسی دخی بو حقیقتی تأیید ایدر .

(مترابره) نظرأ (دایر) . — بحر خزرک شرقندء ایلك تصادف اولونان (سکیتر)
 عمومیتله (دای) اسمیله تسمیه اولنور [جلد ۲ صحیفه ۲۸ ، ۴۲۵] .
 (دایر) ك اك معروف ایل و اویماقلری : (طوخارل) ایله (ساقاروللر) در [جلد ۲ صحیفه ۴۲۶] .
 اوروپا قطعہ سنده (جتلی) ایله (دایر) برلکده یاد اولندیغی کبی آسیا قطعہ سنده دخی (جتلی)
 ایله (دایر) برلکده تذکار اولنورکه بوخصوص دخی (داک) ایله (دای) علملرینک عینی برنام
 اولدیغی یعنی (داک) کله سنک اصلی (دایک) اولدیغی تأیید ایدر . مابعدی وار

متقاعد ارطغرپ مرید فریضی
 انور

عثمانیلرک اوروپاده کی مستملکاتی

عثمانیلر ، دور فتوحاتلرنده ، اوروپاده باشلیجه ایکی قطعہ یی آله کچیرمشلردی : (ا ب) قریم
 و (ج) واری ؛ ب) بالقان نیم جزیره سی و مشتملاتی . بوایکی مستملکه ، شمالده ، « آق کرخان »
 سنجاغی ایله التصاق پیدا ایتدیکی کبی ، اوروپا و آسیاده کی ملک عثمانی قفقاسیه ، « تن حوضه سی »
 و قریم ایله برلشوردی . لکن قفقاسیه نك استملاکنه لایقیله اهمیت ویرلمدیکندن امر تصرف یازیده
 قالمشدر . بوندن اولکی فقراتمزدہ قریم و تدابعدن بحث ایتمش ایدک . بو مقاله ده بالقان یاریم آطه سیله
 ضماغنی موضوع مقال ایدر سه ک عثمانیلرک اوروپاده کی مستمراتی حقدنه جغرافیای تاریخی اعتباریله
 سویلنمی لازم کن شیلری مختصراً تزییر ایتمش اوله جغز .
 بالقان ولواحق آنجق طونه نك ایدن و جغرافیا و جغرافیا نقطه نظرندن تعریفی ایله آکلاشیلر ؛
 بونک ایچوندرکه اول بول بو فیضناک دره یی تصویر ایده جکز :

طونه

طونه [قدیم ایستر ، ایستروس] قره اورمان [شور اچ و ولد ، فوره نوار] - باویه راده - دن
 چیقبار ؛ « قره دکز » و دوکولور ، بو نهر عظیم ، - که « ابدل » : و [وولغا] دن
 صکره اوروپانک اک بیوکیدر - درت حوضه دن کچر ویا ، تعبیر صحیحیله ، بو درت
 حوضه یی تشکیل ایدر . بونلر « اوروغرافیا » - فن جبال شناسی - اعتباری ایله محاطدر . هر
 دردندن کچدکجه ، طونه ، سویه سنی دکشدرر ؛ یعنی درت باصمق مریدیوندن اینهر . ایالات زائله
 عثمانیه دن بو سنه و « لاس » دیاری = صربستان بو حوضه لرك اوچنجیسنک بر قسمی ، افلاق
 بغدادی و بولغارستان دردنجیسنک هان عمومیتنی ترکیب ایدر .

جنوبی آلمانیا حکوماتنک بر قاچندن ، نسه و بحار مملکتلرندن کچدکن صکره طونه بلغرادده
 ملک قدیم عثمانیه داخل اولوردی . « صاوا » ایله برلشدکن صکره طونه بر نهر مهیب حالتی آلیر .
 عمقی ، سرعتی زیاده لشیر . اووادن ایچنده بیوجک آطه لره تصادف ایدیلر . جابینی قوه انباتیه